

1 Elkaar bedonderen

Doelstelling

Kinderen worden zich in deze les bewust van het feit dat mensen elkaar kunnen bedriegen en dat daarbij slachtoffers vallen. Ook leren de kinderen genuanceerd na te denken over pesters en slachtoffers. Een pester kan elders een slachtoffer zijn en een slachtoffer kan door zijn/haar wraakacties zelf een pester worden.

Verantwoording

Mensen bedriegen elkaar om er zelf beter van te worden. Het slachtoffer van bedrog voelt zich verdrietig en angstig. Vaak ontwikkelen slachtoffers een wantrouwen tegen hun medemens en de wereld.

Veel mensen die bedriegen, de pesters, zijn zelf in andere situaties slachtoffer geweest: bijvoorbeeld kinderen die thuis weinig aandacht krijgen of mishandeld worden, kunnen op school een dominant gedrag vertonen. Zij proberen door dit gedrag hun gevoel van onmacht in te dammen. Ook komt het voor dat een kind dat elders gepest, mishandeld of genegeerd wordt grote, verzonden, verhalen ophangt om indruk te maken op zijn/haar groepsgenoten.

Benodigheden

- * een complete bijbel: bijvoorbeeld een Statenvertaling, een vertaling van het Nederlands Bijbel Genootschaps (N.B.G.) of een Willibrordusvertaling
- * voor ieder kind het leesboekje *Goede manieren*
- * een aantal grote vellen papier met kleurekrijt of viltstiften
- * werkblad 1
- * een flapover of een bord

Overzicht van de werkwijze

1. U leest met de kinderen het eerste deel van het Jozefverhaal.
2. Naar aanleiding van het verhaal bespreekt u met de kinderen het gedrag van Jakob. De kinderen krijgen de opdracht een tekening te maken van een bedrieger en een slachtoffer.
3. Aan de hand van de tekeningen volgt een gesprek over bedriegers en slachtoffers.
4. De kinderen spelen naar aanleiding van het gesprek en de tekeningen een aantal rollenspellen.
5. De kinderen vullen bij de gezichten op werkblad 1 in waarom deze kinderen gepest kunnen worden.
6. U geeft aan de kinderen de opdracht om voor de volgende keer een aantal stenen, bakstenen en andere stenen mee te nemen.

Uitwerking van de werkwijze

1. U informeert bij de kinderen of zij verhalen uit de bijbel kennen en welke dat zijn. Laat een oude complete bijbel zien, bijvoorbeeld een Statenvertaling of een N.B.G.-vertaling.

Vraag aan de kinderen wie zo'n boek thuis heeft. Zijn er nog andere 'grote' boeken, bijvoorbeeld de Koran.

Zoek in het eerste bijbelboek Genesis de hoofdstukken 27 tot en met 50 op en laat die aan de kinderen zien. Het is een heel klein deeltje uit een groot en dik boek. Vertel aan de kinderen dat het een beetje moeilijk is geschreven en dat er daarom mensen zijn die de verhalen uit de bijbel voor de kinderen opnieuw vertellen en opschrijven, en dat er ook tekeningen bij gemaakt worden.

Dan deelt u de boekjes *Goede Manieren* aan de kinderen uit en vraagt hun wie het geschreven heeft en wie de tekeningen heeft gemaakt.

Na deze introductie leest u met de kinderen het eerste deel van het Jozefverhaal.

2. U vraagt de kinderen wat hen opviel aan het verhaal: Wat gebeurt er allemaal? Is het leuk wat Jakob deed?
Om duidelijk te krijgen wat voor beeld de kinderen hebben van bedriegers en slachtoffers, vraagt u hun om tekeningen te maken van een bedrieger en een slachtoffer.
3. De gemaakte tekeningen zijn aanleiding voor een gesprek over bedriegers en slachtoffers. Daarbij kunnen verschillende onderwerpen aan bod komen. Bijvoorbeeld het feit dat bedriegers er niet altijd als kwade mensen uitzien, of dat slachtoffers wraak kunnen nemen en daardoor van rol wisselen en zelf bedriegers worden. Ook de achtergrond van een bedrieger kan besproken worden. Het wordt duidelijk dat, naarmate je meer weet over iemands achtergrond en motieven, het moeilijker is om iemand te veroordelen. U kunt de volgende vragen stellen:
  - over de kenmerken: Hoe ziet een bedrieger eruit? Hoe ziet een slachtoffer eruit? Is dat altijd zo?
  - over de gevolgen: Wat moet er gebeuren met de bedrieger en wat moet er gebeuren met het slachtoffer?
  - over inleven: Schets een situatie waarin een bedrieger en een slachtoffer voorkomen en vraag de kinderen hoe zij in een dergelijke situatie zouden handelen als ze de bedrieger en als ze het slachtoffer waren.Bij het gesprek moet u er op bedacht zijn dat de voorbeelden van slachtoffers en bedriegers niet te ver van de realiteit afstaan, anders is het moeilijk er genuanceerd over te spreken. U kunt eventueel een voorbeeld geven uit uw eigen jeugd of omgeving om het gesprek op gang te brengen.
4. Door het spelen van een rollenspel worden kinderen zich op een speelse wijze bewust van hoe zij in de praktijk reageren op een bepaalde situatie. Hypothetische situaties worden hierdoor concreet. Hieronder volgt een voorbeeld van een rollenspel. Het is natuurlijk leuker als er uit de klas een verhaal komt, dat in een rollenspel kan worden vertaald.

Situatie: Jeroen is de stoere jongen van de klas. Hij maakt de dienst uit. Veel kinderen willen bij hem in de gunst komen, omdat ze bang zijn dat ze anders buitengesloten worden. De juf ziet wel dat de sfeer in de klas onder Jeroens gedrag te lijden heeft, maar ze weet ook dat Jeroen een strenge vader heeft, die hem weinig toestaat. Zij begrijpt wel waarom Jeroen is zoals hij is.

Ciska is een stil meisje. Zij baalt van Jeroen, vooral omdat zij nooit mee mag doen met spelen. Hoe zou ze deze situatie kunnen veranderen? En wat wil de klas eigenlijk dat er gebeurt?

Nu wordt de directeur van de school 50 jaar. De juf komt met het voorstel om met de hele klas iets voor hem te maken. Jeroen neemt meteen het voortouw en Ciska is dat een beetje zat.

Rollenspel: Deze situatie wordt door de kinderen gespeeld. De rollen van Jeroen, Ciska en de juf worden over drie kinderen verdeeld. Aan elk kind apart wordt het verhaal en de kenmerken van zijn/haar rol daarin verteld.

- Jeroen: Je bent een stoere jongen van zeven jaar. Je vindt het leuk dat de hele klas naar je luistert, maar soms zou je ook wel eens een echt vriendje willen hebben. Nu zijn de kinderen alleen maar bang voor je en willen daarom je vriendje zijn. Als de juf met een voorstel komt om met de hele klas samen iets te maken, heb jij als eerste een idee en roept dat door de klas.
- Juf: De directeur van de school wordt 50 jaar en jij stelt voor om met de hele klas iets voor hem te maken. Jeroen - de stoere jongen van de klas - komt weer als eerste met een idee. Je weet niet zo goed wat je met hem aanmoet. Maar je begrijpt hem wel. Zijn vader is zo streng.
- Ciska: Je bent een meisje van zeven jaar en je vindt het niet meer leuk dat Jeroen altijd beslist wat er gaat gebeuren. Als de juf met haar voorstel komt en Jeroen meteen weer door de klas begint te roepen, word je boos en zeg je dat Jeroen ermee moet ophouden en begint hem uit te schelden.
- De klas: Kiezen jullie voor Jeroen of voor Ciska?

5. U deelt werkblad 1 uit. Op dit werkblad staan tekeningen van verschillende gezichten. De kinderen schrijven onder deze gezichten waarom de kinderen op deze tekeningen gepest kunnen worden.
6. U vraagt de kinderen om voor de komende les (bak)stenen te verzamelen. Vertel hen dat in de volgende bijeenkomsten veel met de stenen gewerkt zal worden. Vraag aan de kinderen wat je allemaal met stenen kunt doen en zet dat op het bord of een flapover voor de volgende bijeenkomst. Voorbeelden zijn: je kunt op een steen zitten; je kunt een huis bouwen met stenen of iets afsluiten of blokkeren; met stenen kun je een sloot dempen; van stenen kun je een weg maken; van steen kun je kunstwerken maken, zoals beelden en sieraden.
Maak de kinderen wel duidelijk dat ze geen stenen mogen stelen van de straat of van een bouwterrein. Als ze stenen van een bouwterrein willen hebben, moeten ze er om vragen. Wijs een plek aan in de ruimte waar de kinderen de stenen kunnen neerleggen. De bakstenen zullen in de volgende lessen telkens worden gebruikt. De andere stenen dienen in de volgende bijeenkomst voor een oefening.

Zie voor meer informatie bij de toelichting onder de kopjes: Aartsvaders, Jakob en Ezau, Erfrecht, Handoplegging, Steen, Morele ontwikkeling volgens Piaget

Waarom kunnen deze kinderen gepest worden?

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....